

Sygnatura akt II Ca 152/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2023 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Radomska-Stęplewska

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2023 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. K.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Śremie

z dnia 2 grudnia 2022 roku

sygn. akt I C 44/22

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

I. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.295 zł (dwa tysiące dwieście dziewięćdziesiąt pięć złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 17 marca 2018 roku do dnia zapłaty,

II. kosztami procesu obciąża pozwanego i z tego tytułu zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1.117 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty,

zasądza od pozwanego na rzecz powódki z tytułu zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego kwotę 220 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia rozstrzygającego o kosztach postępowania apelacyjnego do dnia zapłaty.

Małgorzata Radomska-Stęplewska

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 2 grudnia 2022 r. Sąd Rejonowy w Śremie w sprawie z powództwa A. K. przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W. o zapłatę:

zasądził od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki A. K. kwotę 2.036,70 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwot:

- 1.463,70 zł za okres od dnia 17 marca 2018 r. do dnia zapłaty,

- 450 zł za okres od dnia 17 marca 2018 r. do dnia zapłaty,

- 123 zł za okres od dnia 17 marca 2018 r. do dnia zapłaty,

oddalił powództwo w pozostałym zakresie,

kosztami procesu obciążył pozwanego w 89%, a powódkę w 11% i z tego tytułu zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 893,26 zł tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Z powyższym rozstrzygnięciem w zakresie punktu II., tj. co do oddalenia żądania zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kwoty 258,30 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od tej kwoty od dnia 17.03.2018 r. do dnia zapłaty oraz w zakresie punktu III., tj. w zakresie stosunkowego obciążenia stron kosztami procesu, nie zgodził się powód wnosząc apelację, zarzucając zaskarżonemu w tej części orzeczeniu naruszenie:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wyprowadzenie z materiału dowodowego wniosków z niego niewynikających, a nadto sprzecznych z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego poprzez przyjęcie, że pozwany był gotowy do udostępnienia poszkodowanemu pojazdowi zastępczego bądź też autoryzowania najmu pojazdu zastępczego przez okres 14 dni dochodzonych pozewem w sytuacji, w której ze zgromadzonego materiału dowodowego w postaci decyzji z dnia 05.03.2018 r. (załącznik do pozwu) oraz z samych twierdzeń pozwanego podnoszonych w toku postępowania sądowego, w tym w szczególności treści sprzeciwu od nakazu zapłaty z dnia 13.01.2020 r. „Pozwany kwestionuje jednak, by cały okres najmu miał być uzasadniony przebiegiem likwidacji szkody i wskazuje, iż okres najmu w wymiarze 28 dni był w pełni wystarczający, aby dokonać wszelkich koniecznych czynności w trakcie likwidacji szkody z dnia 2 stycznia 2018 r. na pojeździe marki O. (...) o nr rej. (...)” (str. 9. odpowiedzi na pozew) wynika, że rzekoma oferta pozwanego obejmowała okres co najwyżej 28 dni, co oznacza, że przez pozostałe 14 dni okresu najmu pojazdu zastępczego powód i tak musiałby najmować pojazd zastępczy od powoda, co przyczyniło się do częściowego oddalenia powództwa,

- art. 227 k.p.c. poprzez niewzięcie pod rozwagę tego, że okolicznością przedmiotowo istotną z punktu widzenia rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie było ustalenie, czy pozwany miał możliwość zorganizowania pojazdu zastępczego na wskazanych przez siebie warunkach w okresie, który nie został przez niego autoryzowany na etapie postępowania likwidacyjnego,

- art. 230 k.p.c. polegające na pominięciu okoliczności, że fakt braku możliwości zapewnienia przez pozwanego poszkodowanemu pojazdowi zastępczego w okresie przekraczającym okres 28 dni uznanych na etapie postępowania likwidacyjnego został przyznany przez pozwanego w sposób konkludentny wobec niekwestionowania przez pozwanego tego faktu w toku procesu, co spowodowało częściowe oddalenie powództwa,

- art. 210 § 1 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. polegające na podniesieniu przez Sąd I instancji twierdzeń korzystnych dla strony pozwanej reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika, iż miał on możliwość zorganizowania pojazdu zastępczego dla poszkodowanego na okres pełnych 42 dni w sytuacji, gdy twierdzeń takich nie podnosił nawet sam pozwany, co skutkowało naruszeniem zasady kontrydiktoryjności procesu i możliwości obrony swoich praw przez powoda,

- art. 361 k.c., art. 363 § 1 k.c., art. 415 k.c. w zw. z art. 818 k.c., art. 822 § 1 k.c. i art. 824¹ § 1 k.c., art. 826 § 1 i § 3 k.c., art. 9a i art. 13 ust. 2, art. 16 ust. 2 pkt 2 oraz art. 17 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez ich błędną wykładnię przejawiającą się w przyjęciu, że zasądzona kwota w całości pokrywa poniesioną przez poszkodowanego szkodę wykazaną przedłożonymi przez powoda dokumentami,

- art. 361 § 1 i 2 k.c., art. 363 § 1 k.c., art. 415 k.c. i 436 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 818 k.c. art. 822 § 1 k.c. i art. 824¹ § 1 k.c., art. 826 § 1 i § 3 k.c., art. 9a i art. 13 ust. 2, art. 16 ust. 2 pkt 2 oraz art. 17 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych,

Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez ich błędną wykładnię i uznanie, że stawka dobowa za najem pojazdu zastępczego uznana przez pozwanego winna być uznana za uzasadnioną przez okres 14 dni nieuznanych przez pozwanego na etapie postępowania likwidacyjnego za pozostającą w adekwatnym związku przyczynowo - skutkowym ze szkodą.

Mając powyższe na uwadze apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda dodatkowo kwoty 258,30 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 17.03.2018 r. do dnia zapłaty oraz obciążenie pozwanego kosztami postępowania przed Sądem I instancji w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego przez radcę prawnego wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego. Zostały one poczynione na podstawie zgromadzonego i prawidłowo ocenionego materiału dowodowego. W świetle zarzutów apelacji dotyczących nieprawidłowych ustaleń faktycznych, Sąd Okręgowy dostrzegł, że Sąd I instancji nie zaznaczył w ramach ustaleń stanu faktycznego sprawy, że z zawartych przez pozwanego umów z firmami zajmującymi się m.in. wynajmem samochodów, wynika, że pozwany pokrywał koszt usług zrealizowanych ściśle zgodnie ze zleceniem pozwanego, w którym określano maksymalny czas wynajmu pojazdu zastępczego (k.49-51 akt). W tym zatem jedynie zakresie ustalenia faktyczne powinny ulec uzupełnieniu.

Powód nie kwestionuje w apelacji, że w przedmiotowej sprawie uzasadniony okres najmu pojazdu zastępczego wynosi 42 dni. Całość zarzutów apelacji sprowadza się natomiast do podważenia, aby stawka zaproponowana przez pozwanego miała zastosowanie w całym uzasadnionym okresie najmu wynoszącym 42 dni. Zdaniem powoda powinna ona być uwzględniona wyłącznie przez 28 dni akceptowane przez ubezpieczyciela, a dla dalszych 14 dni należało zastosować stawkę powoda, której rynkowości pozwany nie kwestionował (oświadczenie pozwanego w odpowiedzi na pozew k. 40 akt).

Podkreślić należy, że nie ulega wątpliwości i jest utrwalone w orzecznictwie, że odpowiedzialność ubezpieczyciela obejmuje „celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego”. Wynika stąd, że nie wszystkie wydatki pozostające w związku przyczynowym z wypadkiem komunikacyjnym mogą być kompensowane, istnieje bowiem obowiązek wierzyciela zapobiegania szkodzie i zmniejszania jej rozmiarów (art. 354 § 2, art. 362 i 826 § 1 KC) – zob. uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 17 listopada 2011 r. III CZP 5/11.

Jak słusznie, odwołując się do ww. orzeczenia, zauważył SN w uchwale z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie III CZP 20/17, nie mogą być uznane za celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki, które nie są konieczne do wyeliminowania negatywnego następstwa majątkowego w postaci utraty możliwości korzystania z uszkodzonego pojazdu, gdyż następstwo to może być wyeliminowane - bez uszczerbku dla godnych ochrony interesów poszkodowanego - w inny, mniej uciążliwy dla dłużnika sposób. Jeżeli zatem ubezpieczyciel proponuje poszkodowanemu - we współpracy z przedsiębiorcą trudniącym się wynajmem pojazdów - skorzystanie z pojazdu zastępczego równorzędnego pod istotnymi względami pojazdowi uszkodzonemu albo zniszczonemu (zwłaszcza co do klasy i stanu pojazdu), zapewniając pełne pokrycie kosztów jego udostępnienia, a mimo to poszkodowany decyduje się na poniesienie wyższych kosztów najmu innego pojazdu, koszty te - w zakresie nadwyżki - będą podlegały indemnizacji tylko wtedy, gdy wykaże szczególne racje, przemawiające za uznaniem ich za „celowe i ekonomicznie uzasadnione”. W tym kontekście istotne znaczenie ma nie tylko równorzędność samego pojazdu, ale także dodatkowych warunków umowy, takich jak np. czas i miejsce udostępnienia oraz zwrotu pojazdu zastępczego czy też obowiązek wpłaty kaucji. Jeżeli istotne warunki wynajmu proponowanego przez ubezpieczyciela (we współpracy z przedsiębiorcą wynajmującym

pojazdu) czynią zadość potrzebie ochrony uzasadnionych potrzeb poszkodowanego, nie ma podstaw, by obciążać osoby zobowiązane do naprawienia szkody wyższymi kosztami związanymi ze skorzystaniem przez poszkodowanego z droższej oferty. Odstępstwa od tej reguły nie uzasadniają drobne niedogodności o charakterze niemajątkowym, które mogą wiązać się np. z koniecznością nieznacznie dłuższego oczekiwania na podstawienie pojazdu zastępczego proponowanego przez ubezpieczyciela. Z uwagi na ciążący na ubezpieczycielu obowiązek szczególnej, podwyższonej staranności nie można też przypisać decydującego znaczenia czynnikowi w postaci szczególnego zaufania, jakie poszkodowany ma do kontrahenta, z którego usług chciałby skorzystać. Poniesienia wyższych kosztów nie uzasadnia również sama przez się prostota skorzystania z oferty najmu złożonej przez przedsiębiorcę prowadzącego warsztat naprawczy, w którym uszkodzony pojazd ma być naprawiany. Konieczność dodatkowego kontaktu z ubezpieczycielem - w praktyce zwykle telefonicznego - nie może być uznana za niedogodność, która uzasadnia poniesienie wyższych kosztów najmu. Co więcej, należy uznać, że w ramach ciążącego na poszkodowanym obowiązku minimalizacji szkody i współdziałania z dłużnikiem (ubezpieczycielem) mieści się obowiązek niezwłocznego zasięgnięcia informacji co do tego, czy ubezpieczyciel może zaproponować poszkodowanemu pojazd zastępczy równorzędny uszkodzonemu (zniszczonemu). Nie ma to nic wspólnego z koniecznością poszukiwania przez poszkodowanego najtańszej oferty rynkowej najmu, nie jest bowiem istotne to, czy propozycja ubezpieczyciela jest najtańsza, lecz to, że jest przez niego akceptowana.

Odnosząc powyższe uwagi do okoliczności niniejszej sprawy stwierdzić trzeba, że koszty wynajęcia pojazdu zastępczego w zakresie, w jakim przekraczają koszty zaproponowanego przez ubezpieczyciela skorzystania z takiego pojazdu w okresie od 2 stycznia 2018 r. do 23 stycznia 2018 r. plus 7 dni na zagospodarowanie wraku, tj. przez 28 dni były celowe i ekonomicznie uzasadnione, a także nie naruszały ciążącego na poszkodowanym obowiązku minimalizacji szkody, a nadto objęte były odpowiedzialnością pozwanego.

Trafnie zarzuca apelujący, że nie można pominąć, że – jak wynika ze złożonych przez pozwanego dokumentów - pozwany zobowiązał się wobec współpracujących z nim wypożyczalni pokryć koszt najmu pojazdu zastępczego wyłącznie za okres przez niego zaakceptowany. Jakikolwiek rozszerzenie tego okresu, aby pozwany pokrył jego koszt, musiało nastąpić za wyraźną zgodą pozwanego. Tymczasem w niniejszej sprawie w postępowaniu likwidacyjnym, w czasie uzasadnionego okresu najmu, który jak ustalił Sąd Rejonowy trwał 42 dni, począwszy od 2 stycznia 2018 r. do 13 lutego 2018 r., pozwany zaakceptował jedynie 28 dni najmu, tj. od 2 stycznia 2018 r. do 23 stycznia 2018 r. plus 7 dni na zagospodarowanie wraku. Jedynie zatem za okres tych 28 dni należne powodowi odszkodowane powinno zostać wyliczone przy zastosowaniu stawki akceptowanej przez pozwanego, wynosząc zatem 2.380 zł netto (85 zł x 28 dni), tj. 2.927,40 zł brutto.

Odszkodowanie za pozostały czas najmu od 31 stycznia 2018 r. do 13 lutego 2018 r. należało więc wyliczyć przy uwzględnieniu stawki zastosowanej przez powoda. Wyniosło ono zatem 1.400 zł netto (100 zł x 14 dni), tj. 1.722 zł brutto. Pozwany nie wykazał, aby ponad zaakceptowany przez niego okres współpracujące z nim wypożyczalnie kontynuowałyby wynajem pojazdu poszkodowanemu i to za dotychczasową stawkę.

Łączna kwota należnego powodowi świadczenia obejmującego koszty wynajmu pojazdu zastępczego w okresie 2.01.2018 r. - 13.02.2018 r. to zatem 4.649,40 zł brutto. Skoro pozwany uiścił już z tego tytułu 2.927,40 zł, do zapłaty pozostało 1.722 zł. Tymczasem Sąd Rejonowy zasądził z tego tytułu 1.463,70 zł, tj. o 258,30 zł mniej.

W związku z tym Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 §1 k.p.c. w punkcie 1. I. swojego wyroku zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.295 zł (podwyższając dotychczas zasądzoną kwotę o 258,30 zł) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 17 marca 2018 roku do dnia zapłaty.

W związku z powyższym zmiany wymagało także rozstrzygnięcie o kosztach procesu przed Sądem I instancji, o czym orzeczono w punkcie 1. II. O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z jego wynikiem, obciążając nimi w całości pozwanego jako przegrywającego postępowanie w I instancji. Na koszty postępowania poniesione przez powoda zaliczono: 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, 200 zł opłaty od pozwu oraz 900 zł kosztów zastępstwa

procesowego, ustalonych na podstawie § 2 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. Na koszty należne powodowi złożyło się: 100 zł opłaty od wniosku o uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia zaliczone na poczet opłaty od apelacji oraz 120 zł kosztów zastępstwa procesowego, ustalonych na podstawie § 2 ust. 1 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Orzeczenie o odsetkach od zasądzonych kosztów procesu oparto na art. 98 §1(1) k.p.c.

Małgorzata Radomska – Stęplewska